DİLBİLGİSİ: AYRIK ÖZNE ZAMİRLERİ (MERFÛ MUNFASIL ZAMİRLER)

القواعِد: ضَمائِرِ الرَّفْعِ المُنْفَصِلَة

Arapçada kişi zamirlerinin sayısı Türkçedekinden farklı olarak 14'tür. Bu farklılık, Arapçada eril-dişil ayırımı olmasından ve ayrıca iki kişiye özgü ikil zamirinin bulunmasından kaynaklanır. Diğer yandan Arapçada tüm sözcükler yapıları bakımından eril ve dişil olarak ayrılırlar. Eril için Arapçada *muzekker* (مُذَكَّر), dişil için *muennes* (مُؤَنَّث) ifadesi kullanılır. Sonu dişil te'si (tâ el-marbûta - ة) ile biten bütün sözcükler dişil kabul edilir. Örneğin;

DİŞİL Müennes (مُؤَنَّثٌ)		ERİL Müzekker (مُذَكَّرٌ)	
مُعَلِّمَة	(*mu'allime*) öğretmen	مُعَلِّم	(*mu'allim*) öğretmen
طَبِيبَة	(*tabibe*) doktor	طَبِيب	(*tabîb*) doktor
حَبِيبَة	(*habîbe*) sevgili	حَبِيب	(*habîb*) sevgili
حَدِيقَة	(*hadîka*) bahçe	بيت	(*beyt*) ev
نَظَّارَة	(*nazzâra*) gözlük	مَكْتَب	(*mekteb*) sıra; ofis

Dişil te'sinin harekesi özellikle konuşma dilinde söylenmez. Bu durumda "te" sesi de telaffuz edilmez ve kendisinden önceki harfin her daim fetha olan harekesinin okunmasıyla yetinilir.

Örneğin,

سَيّارَةٌ (*seyyâretun* veya *seyyâra*) araba
مُعَلِّمَةٌ (*mu'allimetun* veya *mu'allime*) kadın öğretmen
مُدِيرَةٌ (*mudîretun* veya *mudîra*) kadın müdür

} sözcükleri dişil (muennes) sözcüklerdir

Eril kelimelerin son harflerinin gerçek harekesi de konuşma dilinde çoğu zaman telaffuz edilmez, bu durumda son harf sükûn ile harekeliymiş gibi söylenir.

رَجُلٌ (*raculun* veya *racul*) adam
قَلَمٌ (*kalemun* veya *kalem*) kalem
كِتابٌ (*kitâbun* veya *kitâb*) kitap

} sözcükleri eril (muzekker) sözcüklerdir

✓ Arapçada dişil te'si ile biten sözcükler dışında "semâî muennes" adı verilen, yapıları itibariyle eril olan, ancak dişil bir kelime gibi kullanılan sözcükler de vardır. Semâî sözcüğü anlam olarak "duyuşa, işitmeye göre" demektir. Yani çocuk, çevresindekilerin bu sözcüğü dişil olarak kullandığını duyar ve kendisi de onu dişil olarak kullanır. Bu tür kelimelerin dişil oluşunun tek göstergesi, duyuştur, işitmedir. Örneğin; شَمْس (*şems*) güneş; دار (*dâr*) ev kelimeleri yapıları itibariyle eril görünseler de Araplar bu kelimeleri dişil olarak kullanagelmişlerdir.

Ayrık Özne Zamirleri (Merfû Munfasıl Zamirler)

Arapçada ayrık özne zamirleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)			
هُمْ Onlar	هُمَا O ikisi	هُوَ O	Eril (muzekker)	Gâib	Üçüncü şahıs
هُنَّ Onlar	هُمَا O ikisi	هِيَ O	Dişil (muennes)	Gâibe	
أَنْتُمْ Siz	أَنْتُمَا Siz ikiniz	أَنْتَ Sen	Eril (muzekker)	Muhâtab	İkinci şahıs
أَنْتُنَّ Siz	أَنْتُمَا Siz ikiniz	أَنْتِ Sen	Dişil (muennes)	Muhâtaba	
نَحْنُ Biz		أنا Ben	Eril-Dişil (muzekker-muennes)	Mutekellim	Birinci şahıs

Arapçada üçüncü şahıs eriller **gâib** (غائِب); üçüncü şahıs dişiller **gâibe** (غائِبة), İkinci şahıs eriller **muhâtab** (مُخاطَب); ikinci şahıs dişiller **muhâtaba** (مُخاطَبة), Birinci şahıs ise **mutekellim** (مُتكَلِّم) olarak isimlendirilmektedir.

Arapça zamirler öznenin sayısı bakımından da farklı adlandırılırlar.

- **Tekil (mufred);**
- **İkil (musennâ),**
- **Çoğul ise (cem')** sözcüğü ile karşılanır.

Örneğin, mufred muzekker gâib (üçüncü tekil şahıs eril), mufred muennes gâibe (üçüncü tekil şahıs dişil)

dikkat

! Arapçada gerek zamir çekimi, gerekse fiil çekimi üçüncü tekil şahıs ile başlar. Erkek dominant olduğu için önce erkeğe özgü tekil, ikil ve çoğul kullanımı, ardından kadına ilişkin kullanım biçimi gelir. Aynı düzen ikinci şahıs için de geçerlidir. Birinci şahıs zamirleri, *ben* ve *biz*'den ibaret olup burada cinsiyet ayrımı söz konusu değildir. Çünkü konuşan zaten karşımızda durmaktadır.

! Kadınlı erkekli bir topluluğa hitap edilirken erile özgü kullanım esastır.

! Üçüncü şahıs ikil ile ikinci şahıs ikil zamirleri, eril ve dişil için ortaktır.

Örneğin,

Üçüncü tekil şahıs eril zamiri
هُو (*huva*): **o**

هُوَ مُعَلِّم.
O bir öğretmendir.

Üçüncü ikil şahıs zamiri (ortak)
هُما (*humâ*): **o ikisi**

هُمَا أَحْمَد وسَليم.
O ikisi Ahmet ve Selim'dir.

Üçüncü çoğul şahıs eril zamiri
هُمْ (*hum*): **onlar**

هُمْ أَحْمَد وَمُحَمَّد وعَلِي.
Onlar Ahmet, Muhammet ve Ali'dir.

Üçüncü tekil şahıs dişil zamiri
Arapça هِيَ (*hiye*): **o**

هِيَ مُعَلِّمة.
O bir öğretmendir.

Üçüncü ikil şahıs zamiri (ortak)
هُما (*humâ*): **o ikisi**

هُمَا زَيْنَب وخَدِيجَة.
O ikisi Zeynep ve Hatice'dir.

Üçüncü çoğul şahıs dişil zamiri
هُنَّ (*hunne*): **onlar**

هُنَّ مَرْيَم وَفَاطِمَة ونور و أَسْمَاء.
Onlar Meryem, Fatma, Nur ve Esma'dır.

İkinci tekil şahıs eril zamiri

Arapça أَنْتَ (*ente*): **sen**

كَيفَ أَنْتَ ؟

Nasılsın?

İkinci ikil şahıs zamiri (ortak)

أَنْتُما (*entumâ*): **siz ikiniz**

كَيْفَ أَنْتُمَا؟

Siz ikiniz nasılsınız?

İkinci çoğul şahıs eril zamiri

أَنْتُمْ (*entum*): **sizler**

كَيفَ أَنْتُمْ؟

Sizler nasılsınız?

İkinci tekil şahıs dişil zamiri

Arapça أَنْتِ (*enti*): **sen**

كَيْفَ أَنْتِ؟

Nasılsın?

İkinci ikil şahıs zamiri (ortak)

أَنْتُما (*entumâ*): **siz ikiniz**

كَيْفَ أَنْتُما؟

Siz ikiniz nasılsınız?

İkinci çoğul şahıs dişil zamiri

أَنْتُنَّ (*entunne*): **sizler**

كَيفَ أَنْتُنَّ؟

Sizler nasılsınız?

Birinci tekil şahıs zamiri Arapça أَنَا (*ene*): **ben**

Ben bir öğrenciyim.

Ben bir öğrenciyim.

Birinci şahıs çoğul zamiri نَحْنُ (*nahnu*): **bizler**

Biz Nur, Muhammet, Zeynep ve Aliyiz.

İki kişi "biz" diye kendilerinden söz edecek olduğunda yine نَحْنُ (*nahnu*): **biz** zamirini kullanır:

Biz (ikimiz) Ahmet ve Leylayız.

Öğrenme Çıktısı

2 Arapçadaki ayrık özne zamirlerini ezberleme ve yerinde kullanabilme, eril-dişil sözcükleri ayırt edebilme

Araştır/ Tekrarla 2

Arapçadaki ayrık özne zamirlerini gösteren tabloyu 5 kez defterlerinize yazınız ve ezberleyiniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Türkçedeki ve Arapçadaki ayrık özne zamirlerini karşılaştırınız, Türkçede ikil zamir olmadığını fark ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça zamirler konusunda öğrendiklerinizi ailenizle ve arkadaşlarınızla paylaşınız.